

Rapport om det vitenskapshistoriske prosjektet i 2022

Det vitenskapshistoriske prosjektet for 2022 er utført i et nært og godt samarbeid mellom Vitenparken og de frivillige foreningene Vitenparkens Venner og Norsk Veterinærhistorisk Selskap. Samarbeidet er regulert gjennom langsiktige samarbeidsavtaler, en samarbeidsavtale mellom Vitenparkens Venner og Vitenparken og en samarbeidsavtale mellom Vitenparken og Norsk Veterinærhistorisk Selskap. Det er videre etablert et trepartssamarbeid mellom Vitenparken, Vitenparkens Venner og Norsk Veterinærhistorisk Selskap. Hovedbildet er at vi i 2022 har hatt en meget god framdrift i arbeidet på mange områder.

Som vedlegg til rapporten følger en mer detaljert rapport om det veterinærhistoriske arbeidet i Norsk Veterinærhistorisk Selskap.

Publisering på Digitalt Museum

I 2022 har Vitenparken startet publiseringen av flere tusen gjenstander på DigitaltMuseum. Digitalt Museum er en felles publiseringsplattform for museums-Norge. Våre publiseringer er knyttet til vår vitenskapshistorie, landbrukshistorie, veterinærhistorie og meierivirksomhet. En viktig del er at fra Veterinærmedisinsk Museum i år som er publisert som en selvstendig samling. Det totale bildet av publisert materiale er omtrent 3000-publiseringer. Vi har i tillegg utredet prosedyrer for tilvekst og innlån/utlån av landbruks- og veterinærhistoriske samlingene. Vi har per i dag fått flere henvendelser fra privatpersoner og arbeidende kunstnere.

Vitenparkens Venner og Norsk Veterinærhistorisk Selskap har i år også skrevet tre fagartikkel knyttet samlingene som er publisert på DigitaltMuseum. Formålet med publisering av artiklene har vært å beskrive innholdet i samlingene og deres historie.

Formidling av både landbrukssamlinger og veterinærhistoriske samlinger er satt i gang. I første rekke gjennom internt- og eksternt nyhetsbrev. Nyhetsbrevet sendes ut regelmessig. Og dette formidlingstiltaket vil være fast del av nyhetsbrevet. Slik kan Vitenparken opplyse også publikum som ikke direkte kjenner til det vitenskapshistoriske arbeidet.

Digitalisering og publisering av skriftlig materiale

Arbeidet med gjennomgang og få digitalisert «grå» vitenskapelig litteratur er videreført. I 2022 er det gjennomført ca 400-publikasjoner av vitenskapelig litteratur gjennomført på NMBU-Brage.

For å gjennomføre dette delprosjektet ble det i tillegg til den faste digitaliseringsansvarlige ansatt en vikar som fikk gjennomført publiseringene.

Et stort delprosjekt er at fått gjennomført digitalisering av serien Forskning og forsøk i Landbruket fra 1945 til 2000. Denne serien er knyttet til publikasjoner med like deler fra nåværende NMBU og NIBIO. Digitaliseringen har finansiering både fra Vitenparkens/NMBU og NIBIO, der NIBIO har bevilget 100 000 kroner til prosjektet.

Til publiseringsarbeidet på NMBU-Brage har Sissel Grønseth ved Universitetsbiblioteket vært en hjelpsom støttespiller. Det gode samarbeidet med Universitetsbiblioteket har vært meget vellykket.

Vitenskapshistorisk arkiv

Det vitenskapshistoriske arkivet på Slørstad har etter betydelig innsats fra Vitenparkens Venner (VV) blitt ordnet og sortert. Arkivet er i 2022 publisert og tilgjengeliggjort for allmenheten gjennom databasen ASTA. Dette materialet kan nå søkes på gjennom arkivportalen.

Det er mer av materiale som VV kommer til å ordne og sortere gjennom 2023. Mye av meierirelatert arkiv har også VV kommet i gang med sortering av. Dette arbeidet blir videreført i 2023. Det har kommet tilvekst i veterinærhistoriske arkivet. Til dette kommer Norsk Veterinærhistorisk Selskap (VHS) til å sortere og ordne materialet i 2023 før det kan publiseres.

Tilskudd for samarbeidsprosjekter

Så langt i år har vi søkt tilskuddsmidler hos to aktører, Arkivverket og Sparebankstiftelsen DNB. Søknad om tilskudd hos Arkivverket dreier seg om digitalisering av materiale i det vitenskapshistoriske arkiv. Hos Sparebankstiftelsen DNB søkte vi midler til formidling av NMBUs kunst. Vi skal søke midler hos KORO i forbindelse med det sistnevnte prosjektet til våren 2023.

Et helhetlig Meierimuseum gjøres tilgjengelig

Målet er opprydding og synliggjøring av samlingene både i Meierimuseumsbygningen og på Slørstad, samt digitalisere bildemateriale og publisere samlingene gjennom DigitaltMuseum. Tilgjengeliggjøring av felleskulturarven for allmenheten anser vi som en viktig oppgave.

Dette er oppgaver som vil gå over noen år og som vil videreføres i 2023.

Arrangementer

Det er holdt tre arrangementer knyttet til det vitenskapshistoriske arbeidet i 2022.

Vitenparken i samarbeid med Vitenparkens Venner, Norsk Veterinærhistorisk Selskap, to fakulteter på NMBU og Veterinærinstituttet holdt 21. april seminaret «Nytt kraftsenter på Campus» Ås med 90 deltakere fysisk og 20 digitale deltakere. Det er mange og hyggelige tilbakemeldinger på seminaret, ikke minst fra våre medarrangører på Campus Ås. Filmen produsert av Vitenparken/Inspire to Action som setter de nye kraftsenteret inn i en historisk sammenheng fikk meget god omtale.

Foredragsmøte ble arrangert 17. mars av Vitenparkens Venner, Vitenparken sammen med Ås Hagelag om «Hagebruket ved NLH/NMBU» med professor (em) Finn Måge som foredragsholder.

3. november arrangerte Vitenparkens Venner og Vitenparken foredragsmøte med tema som «Organisk materiale i jord – avgjørende for jordas fruktbarhet og klimaet.»

På foredragsmøtet rettet foreningen søkelyset på det organiske materialet i matjorda vår som er avgjørende både for jordas fruktbarhet og for utslippet av klimagasser fra jord.

Organisering av det museale arbeidet

Det museale arbeidet er basert på en kombinasjon av lønnet arbeid i Vitenparken og frivillig arbeid fra Vitenparkens venner og Norsk Veterinærhistorisk Selskap.

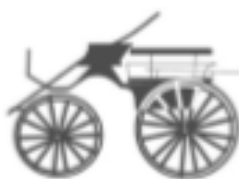
I Vitenparken er samlingsansvarlig Kamal Malik tilsatt i deltidsstilling. I Vitenparkens Venner og Norsk Veterinærhistorisk Selskap utføres det et

betydelig frivillig arbeid knyttet til oppgavene som er omtalt foran. I Norsk Veterinærhistorisk Selskap utføres det videre viktig vitenskapshistorisk arbeid knyttet til arbeidet med artikler i foreningens årbok.

I Vitenparkens Venner føres det timelister for det arbeid som utføres gjennom året. Det er i 2022 er vært en frivillig arbeidsinnsats på 401 timer.

Vedlegg 1

Norsk Veterinærhistorisk Selskap

Aktiviteter 2022

Norsk Veterinærhistorisk Selskap (NVHS) ble startet i 1994 og har som formål å fremme interessen for veterinærmedisinsk historie og å dokumentere norske veterinære institusjoners og norske veterinærers praktiske, vitenskapelige og allmennkulturelle innsats.

Norsk veterinærmedisinsk museum (Veterinærmuseet)

Et av hovedformålene til NVHS er å bistå i arbeidet med Veterinærmuseet. Museet eies av NMBU som har overlatt ansvaret for museet til Vitenparken Campus Ås. Det er inngått avtaler mellom Vitenparken og NVHS og mellom Vitenparkens Venner og NVHS om museumsarbeidet og faghistorisk samarbeid.

Våren 2022 ble Veterinærmuseet på Campus Adamstuen stengt ned. Alle gjenstander som tidligere er registrert i museumsdatabasen PRIMUS, er avfotografert, pakket ned og merket slik at det er mulig finne tilbake til enkeltgjenstander. Kassene er fraktet til Ås og lagret på Slørstad. Tidligere

museumsansvarlig Kristian Ingebrigtsen i samarbeid med Ingrid Landmark har stått for alt det praktiske arbeidet med flyttingen.

Veterinærkontoret til distriktsveterinær J.J. Kjos-Hanssen samt en del av boksamlingen har fått en fin plassering i vestibylen utenfor Universitetsbiblioteket i det nye Veterinærbygget. Den anatomiske plansjesamlingen som ble brukt til undervisning i anatomi, er også lagret i Veterinærbygget. Det er laget kopier av 20 plansjer som pryder veggene i vandrehallen i Veterinærbygget.

I løpet av året har Vitenparken Campus Ås publisert ca. 1000 gjenstander fra Veterinærmuseet i den nasjonale digitale museumsplattformen Digitalt Museum. Publiseringen gjør gjenstandssamlingen tilgjengelig for et bredt publikum. Informasjon om museet finnes på lenken <https://digitaltmuseum.org/0211812345447/norsk-veterinaermedisinsk-museum> og gjenstandssamlingen på lenken [DigitaltMuseum](#),

Møtevirksomhet

NVHS har arrangert åtte medlemsmøter i 2022:

- 01.02. Julie Frøske Johnsen; Kalvehelse før og nå
- 01.03. Ingebjørg Grunnan Fodstad; Svineinfluensa. En folkesjukdom og ikke en dyresjukdom
- 29.03. Egil Ole Øen; Veterinærer som hvalfangstinspektører.
- 26.04. Kristine Welde Tranås og Knut Madslie; Skrantesjuka.
- 06.09. Per Gillund; Hvor ble det av ketosen?
- 04.10. Liv Emma Thorsen; Dyr i byen
- 01.11; Eivind Liven; Veterinærvesenets historie
- 29.11; Bente Akselsen; Utviklingen av smådyrmedisinen de siste 50 år.

Møtene om skrantesjuka og om utvikling av smådyrmedisinen ble holdt som kveldsmøter i Veterinærinstituttets lokaler på Campus Ås, mens de øvrige møtene ble holdt i Vestre Aker menighetshus som lunsjmøter.

Årboka 2022

NVHS utgir en fyldig årbok (årlig). Redaktør for årboka er Gudbrand Bakken. Årboka for 2022 er på hele 224 sider og med bidrag fra 23 forfattere. Innholdet spenner fra fag- og vitenskapshistoriske artikler som f.eks. om prionsykdommen skrapesyke, pankreassykdom hos laks, behandling mot lakselus og fiskevelferd til historier om veterinærers virke som f.eks. om Ole Olsen Malm, Anton Skulberg, Nils Månum, Louise Iversen, Arne Holm og Kjell Kongsengen.

Kompendier utgitt ved Norges veterinærhøgskole fra starten i 1935

Styremedlem Lars Moe har satt seg som mål å samle et eksemplar av alle læremidler som er skrevet av forelesere eller skrevet av studenter som forelesningsnotater fra etableringen av NVH i 1935 og fram til sammenslåingen med UMB. Kompendiene og forelesningsnotatene er unike og har historisk verdi, men finnes ikke i Nasjonalbibliotekets samling.

Internasjonalt engasjement

NVHS er medlem av World Association of the History of Veterinary Medicine (WAHVM). Den 31. august – 3. september ble den 45. verdenskongressen arrangert i Brescia i Nord-Italia. Det var to foredrag fra de norske deltakerne: Johan Fredrik Aurstad, *A short description of the Norwegian veterinary corps in the years 1966-1971.* og Halvor Hektoen, *Ole Olsen Malm – An early advocate for One Health.*

På generalforsamlingen ble Halvor Hektoen valgt inn i styret i WAHVM.

Andre arrangementer

Den 21. april arrangerte Vitenparkens Venner, Fakultet for biovitenskap, Veterinærhøgskolen og Veterinærinstituttet i samarbeid med NVHS seminaret «Nytt kraftsenter på Campus Ås». Seminaret hadde ca. 90 deltakere fysisk og 20 digitale deltakere. I forbindelse med seminaret ble det produsert en film av Vitenparken/Inspire to Action som setter de nye kraftsenteret inn i en historisk sammenheng.